

עם ביאור
הכתר והפבור

זהר הקדוש

פרשת חיי שרה • שרה רומזת למלכות

שנה ועשרים שנה ושבע שנים, להורות כי תיקנה י' הספירות של המלכות כראוי, 'מאה שנה' רומז לכתר שבמלכות, 'ועשרים שנה' לחכמה ובינה שבה, 'ושבע שנים' לז' תחתונות שבה, ואף ששאר האמהות תקנו גם כן המלכות, לא נמנו רק חיי שרה לפי שהיא ראשונה להם.

אחר שתירץ מדוע נכתבה בתורה שני חיי שרה שרומזות למלכות העליונה, כיא הפסוק 'ויתרון ארץ בכל היא מלך לשדה נאבד' שמדבר בענין המלכות:

פתח ואמר לפרש מה שנאמר בספר קהלת (פרק ה פסוק ח) **'ויתרון ארץ בכל היא מלך לשדה נעבד'**, וביאר, **'ויתרון ארץ'** - מה שיש יתרון ותוספת למלכות הנקראת 'ארץ' להוציא הנפשות בעולם, **בכל היא 'ודאי'** - ודאי שבא מהסוד הנקרא 'כל', **דהא מתמן נפקין רוחין ונשמתין ותועלתא לעלמא** - שהרי משם יוצאות הרוחות והנשמות למלכות, ומשם התועלת והשפע לעולם, אולם מה שכתוב בהמשך הפסוק **'מלך לשדה נעבד'**, יש להבין **מאן מלך** - מי הוא הנקרא מלך, ומשיב, **דא קודשא בריך הוא** - זהו הקדוש ברוך הוא, **'לשדה נעבד'** כד איהו אתתקן פדקא יאות - 'לשדה נעבד' כאשר השדה נעבד ומתוקן כפי שראוי.

נבאר כי 'מלך' זהו הקב"ה, 'לשדה נאבד' כאשר הוא מתוקן כראוי, ועתה יבאר עוד בכוונת 'מלך', ולמי רומז השדה:

ומבאר, **'ומלך' דא מלך עלאה, דאתתקן לשדה כד איהו נעבד** - 'מלך' זהו מלך עליון שהוא זעיר אנפין, שמתחבר עם השדה כאשר היא נעבדה, ושואל **מאן 'שדה'** - מי היא השדה, ומשיב, **דא שדה אשר ברכו ה'** - זהו השדה אשר מתברכת מה, **דכתיב** - כמו שכתוב (בראשית כז) **'פריח שדה אשר ברכו ה'**, והיא המלכות שמתברכת מזעיר אנפין, **דכד איהו נעבד ואתתקן בכל מה דאצטרף ליה פדקא יאות** - שכאשר היא נעבדת ונתקנת בכל מה שהיא צריכה כראוי על ידי עבודת התחתונים וראויה לייחוד, **כדון מלך עלאה אתתקן עמיה** - אזי המלך העליון הוא זעיר אנפין, מתייחד ומתחבר עמה, וזהו כוונת הפסוק, **'מלך' היינו זעיר אנפין מתייחד עם המלכות, 'בשדה נעבד' לאחר שנעבדה ונתקנה המלכות וראויה לייחוד.**

נבאר כי 'מלך לשדה נעבד' רומז לזעיר אנפין שמתייחד עם המלכות לאחר שנעבדה ונתקנה, ועתה מביא דעת רבי אלעזר שדורש את הפסוק באופן אחר על השראת המלכות על האדם:

רבי אלעזר אומר, מה שכתוב **'מלך לשדה נעבד'**, **במה גווי רזין עלאין** - כמה אופנים של סודות עליונים רמוזים כאן, ואפשר לדרוש כי **'מלך'**, **דא שכינתא בביתא לאתתקנא בה** - שלא שורה בביתו של האדם להיתקן על ידו, **אלא בזמנא דאתנסיב בר נש, ואזדנוג באנתתיה,**

יבאר שנזכרו שנות חיי שרה בתורה לפי שרומזת לה' אחרונה שהיא המלכות, ובה תלויים שנות חייו של האדם. ואגב זה יבאר הפסוק 'מלך לשדה נעבד', שהמלכות נקראת 'שדה', וכשהיא מתוקנת, מתייחדת עם ה'מלך' שהוא זעיר אנפין. עוד יבאר כי 'מלך' היא השכינה, ומה שכתוב 'לשדה נעבד' נתבאר בב' אופנים, א' שהיא שורה על מי שנושא אשה, ב' שהיא משפיעה לחיצונים כשהם נאחזים בה בעונות התחתונים. ויסיים בשבחה של שרה, שהפרידה ממנה החיצונים ודבקה במלכות, ועל כן נזכרו שנות חייה.

מקשה בטעם הדבר שרק אצל שרה נכתב מספר שנותיה בתורה, וגם נתייחד פרשה שלימה על שמה, ומבאר שהוא מפני ששנותיה מרמזים על שלמות מדרגתה במידת המלכות:

'ויהיו חיי שרה' (בראשית כג א) ויש להקשות, **מאי שנא הכא שרה דכתיב מיתתה באורייתא, מפל נשי דעלמא דלא כתיב הכי מיתתהון באורייתא** - מה שונה כאן אצל שרה שנכתב מיתתה בתורה, מכל שאר הנשים שבעולם, שלא הוזכרה מיתתם בתורה, **אמר רבי חייא לרבי יוסי, ולא** - וכי לא הוזכר מיתתם של נשים בתורה, **והכתיב** - והרי כתוב (שם לה יט) **'ותמת רחל ותקבר בדרך אפרתה, וכתיב** - וכתוב (במדבר כ א) **'ותמת שם מרים וגו', וכתבי** - וכתוב (בראשית לה ח) **'ותמת דבורה מינקת רבקה, וכתבי** - וכתוב (בראשית לח יב) **'ותמת בת שוע אשת יהודה'**, הרי שכתבה התורה מיתתן של נשים.

אחר שהקשה רבי יוסי מדוע נכתבו שנותיה של שרה אמנו בתורה, השלים וביאר שאלתו:

אמר רבי יוסי לרבי חייא, בכלהו לא כתיב כמה דכתיב בשרה - בכולן לא נכתב כפי שכתוב אצל שרה, **דאתמר** - שנאמר בשרה **'ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני חיי שרה'**, **דהא בכלהו לא אתמנו יומין ושנין כמו לשדה** - שהרי אצל כולן לא נמנו ימים ושנים כמו אצל שרה, ועוד חילוק, **בכלהו לא כתיב פרשתא חדא בלחודדהא כמו לשדה** - אצל כולן לא נכתבה פרשה אחת מיוחדת כמו לשרה, שנקבע על שמה פרשת חיי שרה.

אחר שהקשה רבי יוסי מדוע נזכרו שנות חייה של שרה בתורה, יתיר שבא התורה להורות כי שנותיו של האדם הם במלכות אות ה' אחרונה:

ומתיר **אלא רזא איהו** - אלא סוד הוא מה שנזכר בתורה חיי שרה, כי נכתב **גנין ההוא דרגא דכל יומין ושנין דבר נש ביה תליון** - בשביל של האדם תלויים בה, **דדא היא ה"א בתראה** - שזו היא המלכות אות ה' אחרונה שבשם הו"ה, לפי שמספר ימיו של האדם הם כמספר ניצוצות הקודש שצריך לתקן ולעלות למלכות, ולכן כתבה התורה חיי שרה 'מאה

'ויהיו חיי שרה' (בראשית כג א). **מאי שנא הכא שרה דכתיב מיתתה באורייתא מפל נשי דעלמא דלא כתיב הכי מיתתהון באורייתא. אמר רבי חייא, ולא, והכתיב (שם לה יט) 'ותמת רחל ותקבר בדרך אפרתה. וכתבי (במדבר כ ב) 'ותמת שם מרים וגו'. וכתבי (בראשית לה ח) 'ותמת דבורה מינקת רבקה. וכתבי (שם לח יט) 'ותמת בת שוע אשת יהודה'.**

אמר רבי יוסי, בכלהו לא כתיב כמה דכתיב בשרה, דאתמר 'ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני חיי שרה'. דהא בכלהו לא אתמנו יומין ושנין כמו לשדה. בכלהו לא כתיב פרשתא חדא בלחודדהא כמו לשדה.

אלא רזא איהו גנין ההוא דרגא דכל יומין ושנין דבר נש ביה תליון (דדא היא ה"א בתראה). פתח ואמר, (קהלת ה ח) 'ויתרון ארץ בכל היא, מלך לשדה נעבד'. 'ויתרון ארץ בכל היא' ודאי, דהא מתמן נפקין רוחין ונשמתין ותועלתא לעלמא. 'מלך לשדה נעבד', מאן 'מלך' דא קודשא בריך הוא. 'לשדה נעבד' כד איהו אתתקן פדקא יאות.

ו'מלך', דא מלך עלאה דאתתקן לשדה כד איהו נעבד. מאן 'שדה', דא 'שדה אשר ברכו ה'. דכתיב (בראשית כז) 'פריח שדה אשר ברכו ה'. דכד איהו (אתעבד) נעבד ואתתקן בכל מה דאצטרף ליה פדקא יאות, כדון מלך עלאה אתתקן עמיה.

רבי אלעזר אומר, 'מלך לשדה נעבד' כמה גווי רזין עלאין הכא. 'מלך' דא שכינתא, דלא שריא בביתא לאתתקנא בה אלא בזמנא דאתנסיב בר נש ואזדנוג באנתתיה,

עלאין הכא - כמה אופנים של סודות עליונים רמוזים כאן, ואפשר לדרוש כי **'מלך'**, **דא שכינתא בביתא לאתתקנא בה** - שלא שורה בביתו של האדם להיתקן על ידו, **אלא בזמנא דאתנסיב בר נש, ואזדנוג באנתתיה,**

שהיא השכינה, כי שעיר ראש חודש הוא שוחד שנותנים לקליפה ובזה היא פורשת מהקדושה ואינה יונקת עוד מהשכינה, וכך איהו 'נעבד' להאי 'שדה' - ואולם כאשר היא נעבדת לאותה שדה שהיא הקליפה, כדון כתיב - אזי כתוב על השכינה (דברים כב כז) 'כי בשדה מצאה צעקה הנערה המארשה ואין מושיע לה' וגו', ומבאר, 'כי בשדה' כמה דאתמר - פירושו כמו שביארנו שהיא הנקבה של הקליפה, וכאשר השכינה נמצאת אצלה להשפיע בה, אזי נאמר 'ואין מושיע לה', שבעונות אין לה מושיע מסמא"ל הזכר שבקליפה, שרוצה לשלוט עליה.

אחר שביאר בכמה אופנים את הפסוק 'ויתרון ארץ בכל ומלך לשדה נעבד', שב לדבר במעלת שרה אמנו:

תא חזי, אתת חוה לעלמא - בוא וראה, בשעה שבאה חוה לעולם, אתדבקת בהאי חוה ואטיל בה זוהמא - דבקה באותו נחש והטיל בה זוהמה, שהגביר בה כוח יצר הרע להימשך אחר החומריות, וגרמא מותא לעלמא ולבעלה - וגרמה בזה מיתה לעולם ולבעלה, כי המיתה עיקרה לטהר הגוף מזוהמת הנחש. ולעומתה אתת שרה, ונחתת וסלקת ולא אתדבקת ביה - באה שרה אמנו לעולם, ויורה למצרים והתנסה עם פרעה שהיה כנגד הנחש, ועלתה משם ולא נדבקה בו, כמה דאתמר - כמו שנאמר (בראשית יג א) 'ויצל אברהם ממצרים הוא ואשתו וכל אשר לו', שעלו מהיכלי הקליפות שבמצרים בשלום ולא דבקו בהם, ואין לומר שדוקא אדם וחווה נפלו תחילה לפי שהיו ראשונים, שהרי אטא נח לעלמא מה כתיב - בשעה שהגיע נח לעולם, מה כתוב בפסוק (שם ט כא) 'וישית מן היין וישכר ויתגל וגו', הרי שאפילו נח שלא היה בדור הראשון נפל בכניסתו לעולם זה, ורק שרה לגודל מעלתה יצאה בשלום.

אחר שביאר מעלת שרה שלא דבקה בקליפה, מבאר שכרה שזכתה בעבור מעשיה לחיים עליונים לה ולזרעה אחריה:

ובגין דאברהם ושרה לא אתדבקו ביה - ומשום שאברהם ושרה לא נדבקו בו בנחש, בגין כף שרה זכתה לחייו עלאין לה ולבעלה ולבנהא בתרהא - מחמת כן זכתה שרה לחיים עליונים להידבק בשכינה, לה ולבעלה ולבניה אחריה, הךא הוא דכתיב - זה הוא שכתוב (ישעיה נא א) 'הביטו אל צור חוצבתם ואל מקבת בור נוסקתם', פירוש, הביטו אל הסלע שממנו נחצבתם שהוא אברהם, ואל נקב הבור שממנו יצאתם שהיא שרה.

אחר שביאר מעלת שרה על שאר נשים, שב ליישב בזה הטעם שנזכר רק בה שנות חייה:

ועל דא ויהיו חיי שרה דזכתה בהו בכלהו - ועל כן כתוב 'ויהיו חיי שרה' שזכתה בהם בכל אותם חיים עליונים שנתבארו, ולא כתיב בכלהו נשי ויהיו חיי חוה - ולא כתוב בכל הנשים כן, כגון בחוה שלא נאמר בה ויהיו ימי חוה, וכן בכל הנשים שנאמרה מיתתם בתורה לא נאמר בהם 'ויהיו חיי' וכו', שכן היא אתדבקת בחייו, ועל דא דילה הו חיי - היא דבקה בחיים האמיתיים, ועל כן חייה שלה נחשבו לחיים.

לאולדא ולמעבד איבין - אלא בזמן שנישא האדם, ומזדווג עם אשתו ללדת ולעשות פירות, ואיהי אפיקת נשמתין לאשראה בה - והיא השכינה מוציאה נשמות לשרות בהן, כי בזמן הזיווג שורה השכינה בבית, לפי שבאה לשם להמשיך הנשמות, ובגין כן - ומחמת כן 'מלך' שהיא השכינה, 'לשדה נעבד', שורה על האדם כשהוא נשוי ועובד לאשתו, ולא לאחרא - ולא באופן אחר.

נתבאר כי 'מלך' היא השכינה שאינה שורה אלא 'לשדה נעבד' למי שנושא אשה, ועתה מבאר באופן אחר, את דרשת הפסוק 'מלך לשדה נעבד', על מלכות דקדושה, וכנגדה עבודת הכנעת מלכות דקליפה:

דבר אחר - פירוש אחר, 'מלך' דא - זהו 'אשה יראת ה' שהיא השכינה, כמה דאתמר - כמו שנאמר (משלי ל) 'אשה יראת ה' היא תתהלל', ומה שכתוב 'לשדה נעבד', דא אשה זרה - זה 'אשה זרה' שהיא הנקבה של הקליפה, כמה דאתמר - וכמו שנאמר עליה (שם ז ה) 'לשמוך מאשה זרה', והיא נקראת גם כן 'שדה' בגין דאית שדה ואית שדה - ומשום שיש שדה ויש שדה, אית 'שדה' דכל ברכאן וקדושיין ביה שריין - יש שדה שהיא השכינה, שכל הברכות והקדושות שורות בה, כמה דאתמר - כמו שנאמר (בראשית כז) 'כריח שדה אשר ברכו ה', והכוונה לשכינה, שנקראת 'שדה' כשמתברכת מזעיר אנפין. ואית 'שדה' דכל חירוב ומסאבו ושיצאה וקטולין וקרבין ביה שריין - ויש שדה שהיא הנקבה של הקליפה, שכל החורבן והטומאה ואבדון והמלחמות בה שורים.

אחר שביאר כי השכינה ולהבדיל הנקבה שבקליפה נקראת 'שדה', ממשיך ומבאר כי לעתים יונקת הקליפה מהשכינה, ואזי נחשך אורה:

והאי 'מלך' - וזה 'מלך' שהיא השכינה, זמנין דאיהו 'נעבד' להאי 'שדה' - לעיתים הוא נעבד לזה השדה שהיא הקליפה, להשפיע בה בעונות התחתונים, כמו דכתיב (משלי ל כא) 'תחת שלוש רגזת ארץ וגו', 'תחת עבד פי מלך וגו' (שם פסוק כב) שהיא הזכר של הקליפה, 'ושפחה פי תירש גבירתה', (שם פסוק כג) שהיא הנקבה של הקליפה, וכשהשכינה משפיעה בקליפה, יורשת השפחה השפע מהשכינה 'גבירתה', והאי 'מלך' אתפסא נהוריה ואתחשף - וזה 'מלך' שהיא השכינה מתכסה אורה ונחשך, שמתמעטת בסוד נקודה קטנה, ויורדות ט' ספירותיה לעולמות התחתונים, עד דאתדכי ואתחבר לעילא - עד אשר שנטהרת מהקליפות ומתחברת למעלה, שעולות ט' הספירות שלה למעלה לאצילות, ומתיחדת השכינה בכל ספירותיה עם זעיר אנפין.

אחר שביאר כי כשיונקת הקליפה מהשכינה נחשך אורה ומתמעטת, ממשיך ומבאר בזה את סוד שעירי ראש חדשים:

ובגין כף שעיר דראש חודש - ומחמת כן בא שעיר של ראש חודש, בגין דאתפרש ההוא שדה ממלכא קדישא - בכדי שיפרד אותו השדה שהיא הנקבה שבקליפה, מהמלך הקדוש שהיא השכינה, ולא שריין בהאי שדה ברכאן מהאי מלך - ואזי לא שורים באותו השדה שהיא הקליפה, הברכות מאותו מלך

לאולדא ולמעבד איבין, ואיהי אפיקת נשמתין לאשראה בה, ובגין כף 'לשדה נעבד' ולא לאחרא.
דבר אחר, 'מלך' דא 'אשה יראת ה' כמה דאתמר (משלי לא ל) 'אשה יראת ה' היא תתהלל'. 'לשדה נעבד' דא אשה זרה, כמה דאתמר (שם ז ה) 'לשמוך מאשה זרה'. בגין דאית שדה ואית שדה. אית שדה דכל ברכאן וקדושיין ביה שריין, כמה דאתמר (בראשית כז) 'כריח שדה אשר ברכו ה'. ואית שדה דכל חירוב ומסאבו ושיצאה וקטולין וקרבין ביה שריין. והאי 'מלך' זמנין דאיהו 'נעבד' להאי 'שדה' דכתיב (משלי ל כא) 'תחת שלוש רגזת ארץ וגו', 'תחת עבד פי מלך וגו' (שם פסוק כב), 'ושפחה פי תירש גבירתה' (שם פסוק כג). והאי מלך אתפסא נהוריה ואתחשף עד דאתדכי ואתחבר לעילא. ובגין כף שעיר דראש חודש, בגין דאתפרש ההוא 'שדה' ממלכא קדישא, ולא שריין בהאי שדה ברכאן מהאי מלך. וכך איהו 'נעבד' להאי 'שדה', כדון כתיב (דברים כב כז) 'כי בשדה מצאה' וגו'. כי בשדה כמה דאתמר.

תא חזי, אתת חוה לעלמא, אתדבקת בהאי חוה ואטיל בה זוהמא, וגרמא מותא לעלמא ולבעלה. אתת שרה ונחתת וסלקת ולא אתדבקת ביה, כמה דאתמר (בראשית יג א) 'ויצל אברהם ממצרים, הוא ואשתו וכל אשר לו'. אתא נח לעלמא מה כתיב (שם ט כא) 'וישית מן היין וישכר ויתגל וגו'. ובגין דאברהם ושרה לא אתדבקו ביה, בגין כף שרה זכתה לחייו עלאין לה ולבעלה ולבנהא בתרהא, הךא הוא דכתיב (ישעיה נא א) 'הביטו אל צור חוצבתם ואל מקבת בור נוסקתם'. ועל דא ויהיו חיי שרה דזכתה בהו בכלהו, ולא כתיב בכלהו נשי ויהיו חיי חוה, וכן בכלהו היא אתדבקת בחייו, ועל דא דילה הו חיי.

נפשי צמאה לדעת כל רז סודך

זהו הקדוש המבואר < עם פירוש "הכתר והכבוד" >

ביאור בשפה ברורה הפותח את לב הלומד, עם מקורות וביאורים על פירוש המפרשים

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

אדיס: 0054-437 (718) | אדיס: 0176-8806-44-20-8806

להשיג בחינת הספרים המובחרות